

Slika 1. | Visoki kanal nedaleko ulaza
Foto: Hrvoje Cvitanović

A photograph showing a person in a red suit and orange helmet standing in a narrow, high rock channel. The person is looking up at the rock walls. The channel is formed by large, light-colored rock blocks. The background is dark, suggesting a cave or a deep canyon.

KUTEREVČEVA ŠPILJA U KANJONU KORANE KOD RADOČAJA (SLUNJ)

Hrvoje Cvitanović

Speleološki klub „Ursus spelaeus“, Karlovac

► Uvod i pregled istraživanja

Prema dostupnim podacima iz literature i speleoloških arhiva, Kuterevčeva špilja prvi je puta istraživana 1974. godine od strane članova speleološkog odsjeka PDS „Velebit“ (Damir Prelovec, Tomislav Slipečević) iz Zagreba koji je nazivaju Puškarića peć, vjerojatno po istoimenu selu koje se nalazi s lijeve strane obale rijeke Korane nedaleko od špilje (slika 2).

Prilikom istraživanja izrađuju topografski nacrt u duljini od 225 m. U časopisu *Naše planine* iz 1975. godine navodi se duljina od 300 m. Špilju obilaze 1997. godine članovi Speleološkog odsjeka PD „Dubovac“ iz Karlovca koji iz snimljenih djelova nastavljaju kanalom u duljini od 50 metara i dolaze do sifona, međutim ne rade nacrt novog stanja istraženosti.

Budući da špilja nije imala kompletan nacrt, tijekom rujna 2003. godine u tri akcije članovi Speleološkog kluba „Ursus spelaeus“ iz Karlovca izrađuju nacrt svih dosad poznatih dijelova špilje. U tim istraživanjima Predrag Rade Peđa preronio je kratki sifon na dah i došao u manju dvoranu. U dvorani iza sifona nalazi se sljedeći sifon u kojemu nije ronjeno.

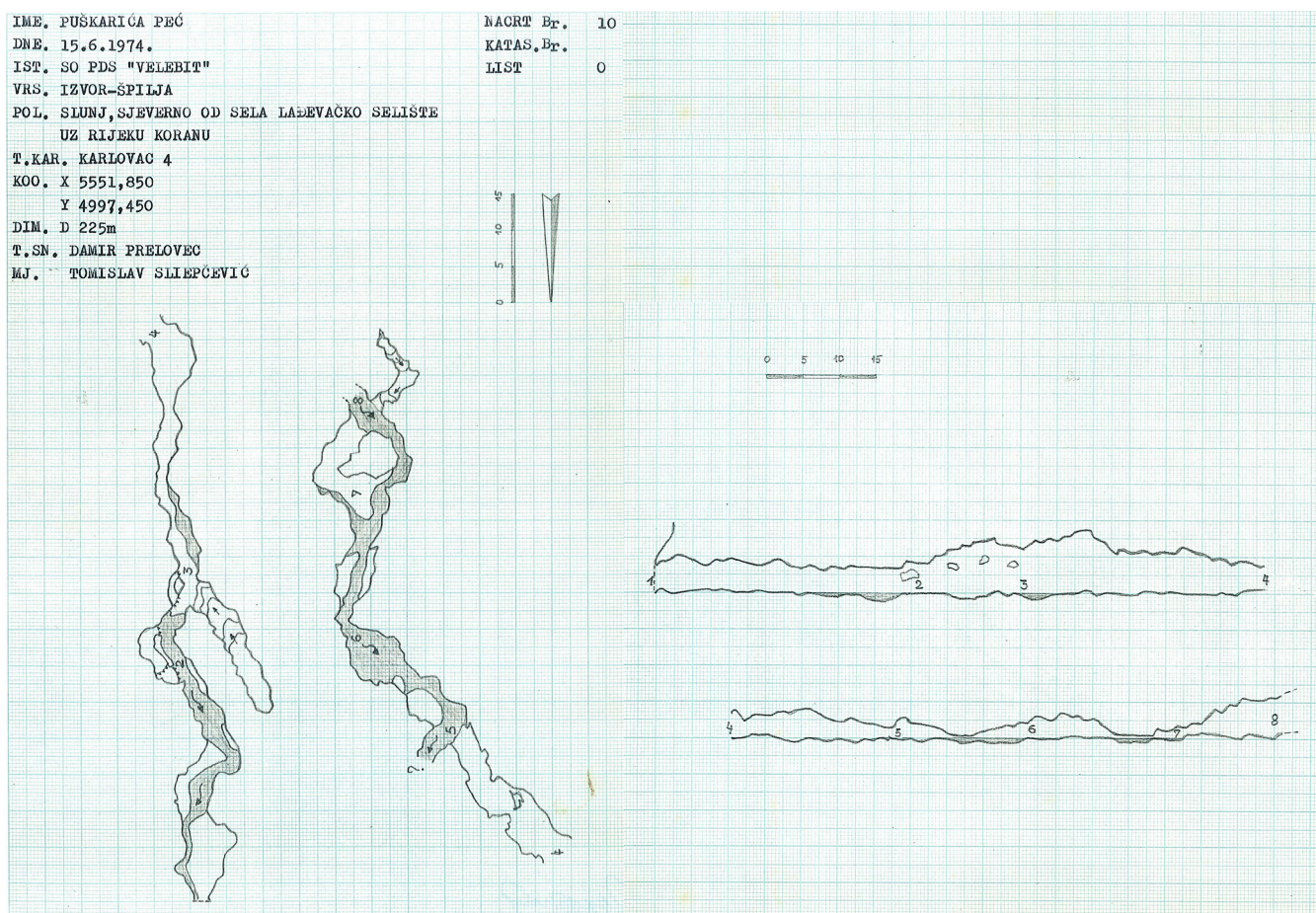
Blizu ulaza u špilju postoji spomen-ploča na kojoj piše da su 10. veljače 1945. godine partizani u špilji dimom pogušili 18 mještana sela Radočaji.

► Položaj i pristup

Špilja se nalazi u kanjonu rijeke Korane 670 m sjeverno od sela Radočaji i 400 m istočno od sela Puškarići koje se nalazi s lijeve obale istoimene rijeke, a 5,1 km uzvodno

rijekom Koranom od Slunja.

U Slunju treba skrenuti između dva mosta lijevo iz pravca Karlovca i dalje se voziti cestom 2,4 km do sela Popovac. U selu Popovac treba skrenuti lijevo (postoji putokaz za špilju) na asfaltiranu cestu prema selu Matešići. Asfaltna cesta u duljini od 1,5 km vodi sve do ispod crkvice Majke Božje Škapularske gdje dalje nastavlja 1 km makadamom do sela Radočaj. Od sela dalje treba nastaviti oko 700 m cestom, lijevim odvojkom koji ide sjeverno prema kanjonu rijeke Korane te nakon 400 m od skretanja na idućem raskršću nastaviti lijevim odvojkom prema sjeveru još 300 m do velikog parkinga koji se nalazi nedaleko špilje. Od parkinga put se spušta još 330 m u kanjon do livade koja se nalazi uz samu Koranu. Špilja se nalazi na desnom kraju livade ispod 10 m visoke stijene.

Slika 2. | Prvi poznati nacrt Kuterevčeve špilje kojega su izradili članovi speleološkog odsjeka PDS „Velebit“ 1974. godine | Arhiva SO PDS Velebit

OSNOVNI PODATCI

Ime objekta: Kuterevčeva špilja
 Katastarski broj: HR00074
 Sinonimi: Puškarića peć,
 Kuterovčeva špilja, Kuterčeva špilja
 Broj pločice: 069-003
 Vrsta objekta: Špilja
 Horizontalna duljina: 272 m
 Dubina: 0 m
 Visinska razlika: 5 m
 HTRS96 koordinate: 432199; 4997682

► Opis

Ulaz u ovu povremenu izvor-špilju širok je dva, a visok četiri metra (slika 3). Tlo je u ulaznom dijelu špilje do tridesetog metra kanala ispunjeno sitnim pijeskom, a glavni smjer pružanja razvijen je u smjeru juga.

U tom dijelu pojavljuje se vodeni tok koji ponire pod desni zid špilje (gledano od ulaza), a izvire na površinu 20 m od ulaza uz samu rijeku Koranu. U nastavku se prostor sužava, a strop povisuje na desetak metara te kanal prati vodeni tok u dužini od 15 m (slika 1). Na njegovom kraju nalazi se odvojak duljine 30 m koji je razvijen desno u smjeru sjeverozapada i završava uskim neprolaznim suženjem.

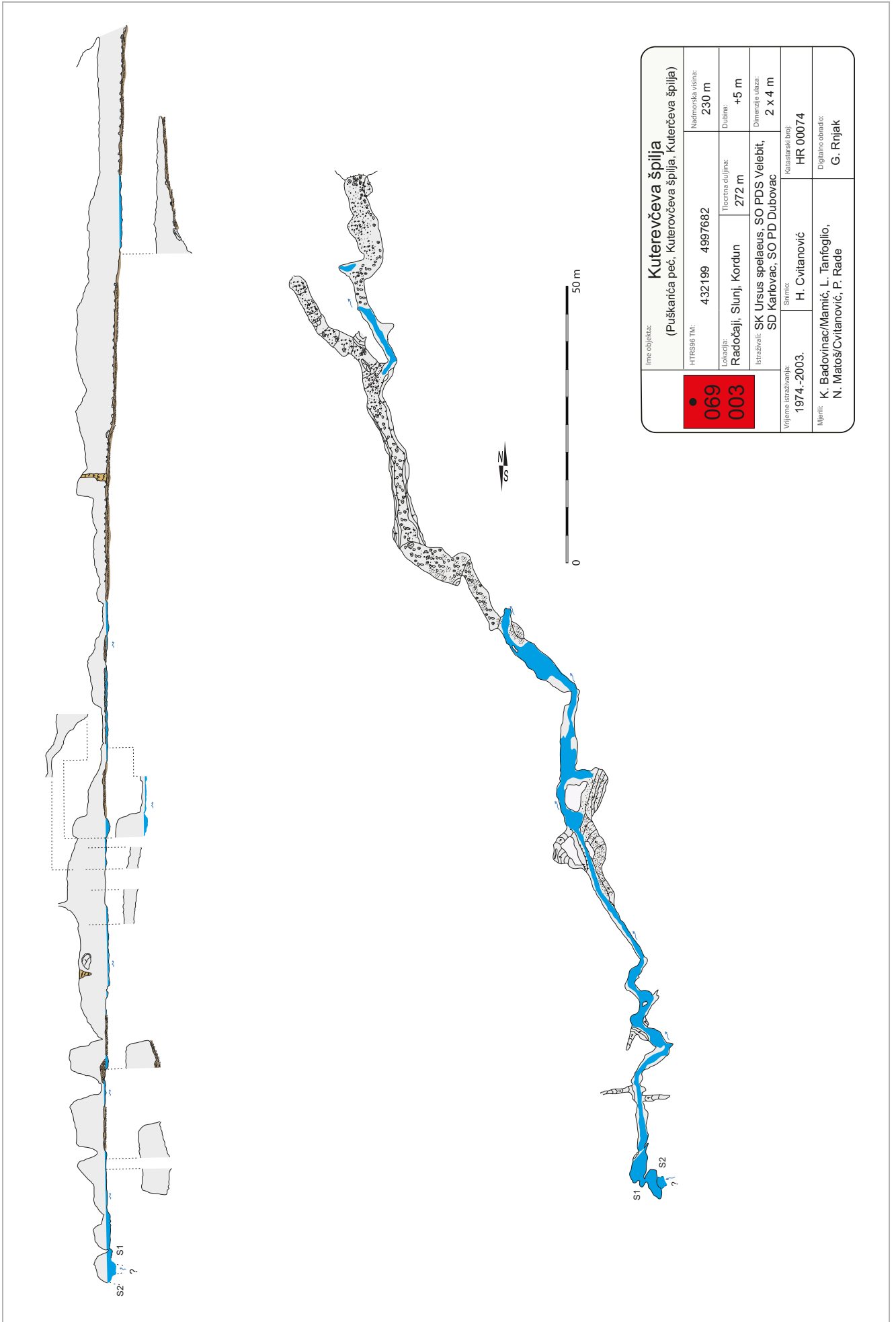
Nastavak glavnog kanala predstavlja kanjon (slika 4) koji se nakon 20 metara duljine postupno širi i generalno razvija prema jugu. Ovo je ujedno i jedino mjesto na kojemu se pojavljuju veći speleotemi (slika 5). Tlo u ovom dijelu špilje uglavnom prekriva sitnije kršlje. U sljedećih 30 m kanal se sužava i strop se spušta te se ponovo pojavljuje vodeni tok (slika 6) koji nestaje u sitnom pijesku pod stijenom. Na ovom mjestu strop se spušta na 40 cm visine te je potrebno zaleći u vodu i ležeći proći ukupno 12 m. Na kraju idućeg suženja, zbog skretanja kanala i niskog stropa, nakuplja se veća količina sitnog pijeska kojeg je potrebno maknuti da bi se nastavilo kretati dalje kroz kanal.

Slika 3. | Ulaz u Kuterevčevu špilju
 | Foto: Hrvoje Cvitanović

Slika 4. | Kanjonski dio špilje nakon prve vode
 Foto: Hrvoje Cvitanović

Ime objekta: Kuterevčeva špilja (Puškaćica peć, Kuterevčeva špilja, Kuterevča špilja)	
HTRS86 TM: 432199 4997682	Nadmorska visina: 230 m
Lokacija: Radočaji, Slunji, Kordun	Dubina: +5 m
Istraživači: SK Ursus spelaeus, SO PDS Velebit, SD Karlovac, SO PD Dubovac	Dimenzije ulaza: 2 x 4 m
Vrijeme istraživanja: 1974.-2003.	Šifra: H. Cvitanović
Mjeriti: K. Badovinac/Mamić, L. Tanfoglio, N. Matoš/Cvitanović, P. Rade	Katastarski broj: HR 00074
	Dijelno obradio: G. Rrijak

Slika 5. | Jedino mjesto u špilji gdje se pojavljuju veći speleotemi | Foto: Hrvoje Cvitanović

Slika 6. | Početak aktivnijeg djela špilje gdje se pojavljuje veći vodeni tok | Foto: Hrvoje Cvitanović

Slika 7. | Za daljnje napredovanje potrebo se provlačiti kroz vodu | Foto: Hrvoje Cvitanović

Slika 8. | U aktivnom dijelu | Foto: Hrvoje Cvitanović

Slika 9. | Kuterevčeva špilja stanište je vrste Dugonogi šišmiš (*Myotis capaccinii*) našeg najugroženijeg šišmiša. | Foto: Hrvoje Cvitanović

Ovaj se postupak morao ponavljati prilikom svakog posjeta i prilikom topografskog snimanja špilje. Nakon ovog užeg dijela, kanal postaje prostraniji i razvedeniji s nekoliko sporednih kanala. Oko 150 metara od ulaza kanal mijenja morfologiju, tj. sljedećih 50 metara širok je nešto više od metra te često zavija poput meandra, sve do sifona.

Sifon dug pola metra preronjen je na dah (Predrag Rade), a iza sifona nalazi se prostorija dimenzija 4 x 2,5 m. U toj dvorani nalazi se sljedeći neistražen, dublji sifon koji vodi prema

istoku. U njemu se voda vrlo brzo zamuti što će zbog smanjenja vidljivosti otežati ronjenje u budućnosti.

Od pojave drugog vodenog toka pa sve do sifona, tlo u špilji prekriveno je sitnim pijeskom kojeg voda raznosi po špilji.

► Biospeleologija i arheologija

Biospeleološki ova špilja nije sustavno istraživana, izuzev šišmiša za koje su provedeni monitorinzi u ljetnom

(2008. i 2022.) te zimskom (2015. i 2023.) periodu. U ljeto 2008. godine (13. srpnja) uočeno je oko 200 jedinki šišmiša vrsta: dugonogi šišmiš (*Myotis capaccinii*), dugokrili pršnjak (*Miniopterus schreibersii*) i južni potkovnjak (*Rhinolophus euryale*) (slika 9). U zimu 2015. godine zabilježen je manji broj jedinki vrsta veliki potkovnjak (*Rhinolophus ferrumequinum*) i mali potkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*). Veći broj šišmiša zabilježen je i u ljeto 30. srpnja 2010. kad je na 50 m od ulaza zamijećena mješovita kolonija od minimalno 500 šišmiša. Sporadično je skupljana

i ostala fauna, ali nedovoljno da bi se mogao dati potpuniji uvid u špiljsku faunu.

Arheološki nalazi ostataka keramike pronađeni su u prvih dvadesetak metara špilje. O kojem se periodu tih nalaza radi teško je reći sa sigurnošću zato što je keramika jako izglačana utjecajem sitnog pijeska koji raznosi voda.

► Zaključak

Kuterevčeva špilja je protočna izvor-špilja istražena u duljini od 275 m, a koja trenutno završava sifonom. Da se naslutiti da se radi o špilji većih dimenzija. Na to nas navodi vrlo aktivni, nažalost, sitasti ponor udaljen oko 170 m od sela Radočaji u pravcu istoka. U ponor se s njegove južne strane spuštaju s Kremenite glave (Permski klastiti (Pl,Q)) tri potoka koji u ljetnom periodu povremeno presušuju. Sam ponor i Kuterevčeva špilja nalaze se u donje krednim vapnencima s lećama dolomita (K_1^{3-5}). Prema priči lokalnog stanovništva, ulaz u ponor koji je činila manja vertikala, namjerno je zatrpan

kako stoka ne bi upadala u njega. Ulaz u ponor i sifon u Kuterevčevoj špilji dijeli udaljenost od 750 m zračne linije. Najsigurnija potvrda ove teze moguća je trasiranjem ponora kod sela Radočaj jer na potezu od Slunja do sela Gnojnice gdje prestaje kanjonski dio Korane (11 km), kriju se ulazi u četiri špilje dulje od jednog kilometra iste funkcije. To su Flanjкова špilja (1488 m), Špiljski sustav Matešićeva špilja – Popovačka špilja (1246 m), Ponor pod Kremenom (1099 m) i Špiljski sustav Sovin ponor-Vukovičeva špilja (nacrtno 770 m, pređeno preko 1 km kanala), sve su to speleološki objekti koji imaju funkciju ponora i izvora na obalama Korane pa se stoga može pretpostaviti da i Kuterevčeva špilja ima sličnu genezu te krije potencijalno veće kanale, što će se u budućnosti, nadamo se, i dokazati.

Sudionici akcije u 2003. godini bili su: Nataša (Matoš) Cvitanović, Kristina (Badovinac) Mamić, Luca Tanfoglio, Hrvoje Cvitanović (SK „Ursus spelaeus“, Karlovac) i Predrag Rade (SD „Karlovac“).

► Literatura

- Cvitanović, H. (2015). Monitoring zimskih kolonija šišmiša u špiljama na šest lokaliteta na području Hrvatske, Izvješće, Speleološki klub „Ursus spelaeus“, 2-9., Karlovac.
- Bačurin, Ž., Bočić, N., Balaš, Z. (2004). Ponor pod Kremenom i Baričeve špilje kod Slunja. Speleo 'zin 17, 15-20., Karlovac.
- Hamidović, D. (2008). Zaštita dugonogog šišmiša za zaštitu krškog staništa u Hrvatskoj, Završno izvješće, 80, Zagreb.
- Prelovec, D. (1975). Speleološki odsjek PDS „Velesbit“, Naše planine, br. 3-4, 66, Zagreb.
- Rekić, E. (2020). Geomorfološka i hidrološka obilježja manjih ponornica – primjeri s Kordunskog krša. Diplomski rad, 65., Zagreb.
- Rnjak, D., Presetnik, P., Rnjak, G., Maleš, S., Janeš, M., Grozić, D., Hanžek, N., Zrnčić, V., Kipson, M., Hodak, H., Lučev, L., Kovač, E., Kovačić, D. (2023). Izvješće o provedenim terenskim istraživanjima u svrhu testiranja programa praćenja stanja, GRUPA 4: „Izrada i razvoj programa praćenja za šišmiše s jačanjem kapaciteta dionika sustava praćenja i izvješćivanja“. (Hamidović, D., ur.). Geonatura d. o. o., Zagreb.

Cave Kuterevčeva špilja in the Korana river canyon near Radočaj (Slunj)

The cave Kuterevčeva špilja is a branched flow-through spring cave explored to a length of 275 m, which currently ends with a siphon. To get an idea that it is a cave of larger dimensions. We are led to this by a very active, unfortunately, sieved sinkhole located about 170 m from the village of Radočaji in the direction of the east. Three streams descend into the abyss from the Klemenite glava (Permian clastites (Pl,Q)) on its southern side, which occasionally dry up in the summer. The abyss itself and the Kuterevčeva cave are located in Lower Cretaceous limestone with dolomite lenses (K_{13-5}). According to the story of the local population, the entrance to the abyss, which was a smaller vertical, was deliberately buried so that cattle would not fall into it. The entrances to the abyss and the Kuterevčeva caves are separated by a distance of 970 m as the crow flies. The most reliable confirmation of this thesis is possible by tracing the abyss near the village of Radočaj, because on the stretch from Slunj to the village of Gnojnica, where the canyon section of Korana ends (11 km), the entrances to four caves, more than one kilometer long, with the same function are hidden. These are the Flanjкова cave (1488 m), the Matešić cave - Popovačka cave (1246 m), the Ponor pod Kremenom (1099 m) and the Sovin ponor-Vuković cave system (drawn 770 m, traversed over 1 km of canal), all of which are these are speleological objects that have the function of a sink and a spring on the banks of the Korana river, so it can be assumed that the Kuterevčeva cave has a similar genesis and hides potentially larger channels, which will hopefully be proven in the future.